

20. 10. 2021 www.savus.si

Stran/Termin:

Naslov: Od rudarstva do visoke tehnologije /7/

Naklada:

Avtor:

Površina/Trajanje: 1,00

Rubrika/Oddaja:

Žanr: SPLETNI ČLANEK

Gesla: MREŽA RUK

LINK

Doma > Nasveti

[Nasveti](#) [Prva stran](#) [Zasavje](#) [Trbovlje](#) [Zasavje Carsten](#)

Od rudarstva do visoke tehnologije /7/

20. 10. 2021

👁 3

mozaik Trbovelj in Zasavja

Nič ne more ustaviti razvoja in sprememb. Nekdanja rudarska regija v Sloveniji, Zasavje, je spet v preobrazbi. Do začetka devetdesetih let je Trbovlje dajalo kruh tisočem rudarjev, večina industrije v mestu je bila vezana na rudnike. Na prelomu tisočletja, ko kopanje rjavega premoga ni bilo več "zanimivo", je približno 300 ljudi še vedno delalo v rudnikih. Takrat so bile sprejete nove občinske in vladne pobude za prehod iz rudarske regije. Tehnološka podjetja, kot je Dewesoft, pa se razvijajo in spreminjajo regijo.

Vsako sredo ob 17. uri bomo objavili nadaljevanje zgodbe o Trbovljah in Zasavju, ki sta jo spisala nezasavca. Jana Štakul Petkovšek je novinarka, ki dolga let dela v Ljubljani, Carsten Frederiksen pa Danec, knjižničar in publicist, ki živi v Københavnu. Preberite

prejšnjo objavo.

Duh rudarjev – ponos in ohranitev

Duh pridnih rudarskih ljudi živi v Zasavju – pionirski ponos, pomešan z držo »dejmo to narediti« in »kaj za vraga«. Ta duh živi v stanovanjskih kolonijah, prežema različne razstave in prireditve ter proslave.

Eden izmed zaposlenih v Dewesoftu, ki sicer ne živi v Zasavju, je v šali izrazil razpoloženje regije takole: »Tukaj ni kaj dosti početi. Ali se ukvarjate z ekstremnimi športi, jamarstvom, plezanjem, jadralnim padalstvom, kolesarjenjem in tvegate, da boste pri tem umrli, ali pa sedite doma in pijete.« Drznost in drobovje sta tu del duše in pravzaprav je domača pridelava alkohola v teh krajih precej pogosta.

Ko se pogovarjamo o ekstremnih športih, je v zdaj zaprti elektrarni Trbovlje postavljen najvišji dimnik v Evropi, ki se dviga 360 metrov nad ozko sotesko reke Save. Drzni se vzpenjajo na vrh po zunanji strani dimnika. Oktobra 2020 sta dva mlada slovenska plezalca, **Janja Garnbret** in **Domen Škofic**, prva opravila prosti vzpon po dimniku, najvišji umetni steni na svetu. Toda mirno, ta pot je bila že odstranjena.

Kolesarski prvak

Drug primer, ki pooseblja lokalno ljubezen do športov, je slovenski kolesarski prvak **Primož Roglič**. Primož se je rodil v Trbovljah leta 1989, živel pa je v mestecu Kisovec blizu Zagorja ob Savi. Njegov oče je delal kot rudar. Roglič je začel tekmovati v nordijskih smučarskih skokih leta 2003 in postal mladinski svetovni ekipni prvak leta 2007. Po dramatičnem padcu na planiški velikanki se je leta 2012 lotil cestnega kolesarjenja in postal profesionalni kolesar, ki vozi v ekipi Jumbo-Visma.

Primož je kot prvi Slovenec osvojil Grand Tour, eno od treh večjih tritedenskih kolesarskih dirk. Leta 2019 je osvojil 3. mesto na dirki Giro d'Italia, v letih 2019 in 2020 pa Vuelto a España. Leta 2020 je zasedel drugo mesto na Tour de France. Konec leta 2020 je bil najboljši kolesar na uradnem seznamu Mednarodne kolesarske zveze. Leta 2021 je v Tokiu postal olimpijski prvak v vožnji na kronometer. Primož Roglič je prejel naziv častni občan občine Zagorje ob Savi.

Tek v jamah

*Jamatlon – tovariško premagovanje
rudarskih ovir po rudnikih Trbovlje
in Hrastnik (Foto: Branko Klančar,
Savus).*

Danes lahko mlajše generacije uporabijo nekaj borbenega duha rudarjev, da jame doživijo na športnem preizkusu Jamatlon. Od leta 2014 je Zavod Savus, založnik lokalnega časopisa Savus, v sodelovanju z Rudnikom Trbovlje-Hrastnik organiziral Jamatlon – pohod po rudnikih od Trbovelj do sosednjega mesta Hrastnik. Športniki v čeladah, 5,5 kilometra dolgem premogovniku, 250 metrov pod zemljo, premagujejo različne ovire, ki so povezane z rudarskim delom pod zemljo.

Jamatlon, poimenovano po slovenski besedi jama, je del ohranjanja rudarske dediščine, ki poteka dvakrat letno. Poletni tek poteka okrog 3. julija, dneva rudarjev, in zimski okrog 4. decembra, ko goduje sveta Barbara, zaščitnica rudarjev in vseh, ki se pri delu soočajo z nevarnostjo nenadne in nasilne smrti.

*Stara razglednica s pogledom na
Trbovlje – vrsta majhnih hiš v
središču je rudarska kolonija
(Foto: Weiss)*

Eden najbolj prepoznavnih znakov, ki ga je za seboj pustila rudarska doba, so verjetno kolonije, grozdi stanovanj z veliko majhnimi stanovanji, zgrajenimi za rudarje. Nekoč so bili več kot le stanovanjske enote, bolj kot razširjene družine, skupnosti, ki so jim pripadali posamezniki. Če je bilo potrebno, so se bili pripravljeni boriti za čast svoje kolonije. Nekatere od teh so stare več kot 120 let, vendar še vedno služijo svojemu namenu in nekako se v njih še vedno čuti knapovski duh.

Rudarski muzej

»Z zaprtjem rudnika smo se vse bolj zavedali, da bi zanemarjanje kolonij povzročilo veliko izgubo vsem nam – našemu mestu in naši identiteti. Žalostno je, da kolonija Njiva v središču mesta tako močno propada in zdi se, da čaka na propad,« **pravi Bogdan Šteh**, kustos lokalnega rudarskega muzeja 4. Dritl.

Regija je polna umetniških referenc, povezanih z rudarstvom – ta krasi fasado Delavskega doma Trbovlje, doma kulture v Trbovljah (Foto: Carsten Frederiksen)

4. Dritel se nahaja znotraj glavne kulturne ustanove v občini Trbovlje, hiše kulture, Delavskega doma Trbovlje (DDT). Virtualni muzej ohranja zgodbo in tradicijo rudnika v Trbovljah ter življenja ljudi okoli njega. Sodobne komunikacijske tehnologije poustvarjajo zgodbo rudnika in obiskovalce vodijo skozi verodostojno rekonstrukcijo rudniškega okolja z originalnimi eksponati. Obiskovalci se lahko celo pridružijo interaktivni rudarski pustolovščini, v kateri pomagajo reševati poškodovane rudarje.

»V prvi vrsti muzej spominja na več kot 200 let rudarjenja v Zasavju. Ne samo za oživetev nostalgije, ampak za resnično izkušnjo rudarjenja in življenja rudarja,« pravi Bogdan Šteh. Glavna ambicija projekta 4. Dritel je povezati moderno tehnologijo z rudarsko tradicijo in ohraniti kulturno dediščino: »Ljudje smo vizualna bitja. Vizualno sporočilo na nas naredi večji vtis kot besede. Če nam uporabljena tehnologija omogoča poglobljeno in osebno izkušnjo, si informacije zapomnimo še bolje.«

Vrtalna glava stroja za vrtanje v jamah pred 4. Dritlom v Trbovljah. (Foto: Carsten Frederiksen)

Delavski dom Trbovlje (DDT) je v turistične dejavnosti vključil tudi svoj laboratorij, raziskovalni laboratorij DDT-RUK. »Tako lahko tradicijo povežemo s prihodnostjo in pokažemo preobrazbo iz rudarstva v novo medijsko mesto,« pravi Bogdan.

Bogdan Šteh se spominja srečanja s prvo skupino maturantov povojne generacije, med katerimi je bilo kar nekaj rudarskih inženirjev: »Na razstavi so hitro prevzeli vodstvo, saj so lahko o zadevah razpravljali iz osebnih izkušenj.« In doda: »Prepričani smo bili, da je bil del delovnega stroja, ki je stal pred muzejem, glava »Ukrajinca«, vendar smo se zmotili. Pojasnili so, da bi bila glava »Ukrajinca« večja in da je ta pripadala »švabu«.

Prihodnjič: Besede – jezik rudarjev

Jana Petkovšek Štakul in Carsten Frederiksen, Dewesoft

Naslovna fotografija: Dim in pogovor – kumarati, ki uživajo v težko zasluženem odmoru zunaj rudnika (Foto: AFO)

Carsten Frederiksen, rojen leta 1958, je danski novinar in knjižničar, ki živi v Københavnu. Med drugim je delal v danskih poklicnih knjižničnih organizacijah kot mednarodni sekretar za strokovne zadeve, kot so nove tehnologije, avtorske pravice in strokovni razvoj. To je vključevalo predavanja ter organiziranje konferenc in usposabljanj. Sredi 90. let je vodil dansko prilagoditev na računalniške tehnologije in internet.

Bil je zaposlen pri Mednarodni zvezi knjižničnih združenj IFLA, ki je ustanovljala urad za svobodo obveščanja in svobodo govora. V začetku 2000 -ih je večkrat sodeloval pri projektih Unesca in Sveta Evrope na Kosovu. Sodeloval je v misijah, ki so ocenjevale uničenje knjižnic in predlagale načrte za obnovo. Sodeloval je pri oblikovanju knjižničnega zakona in posredoval med etničnimi strokovnjaki nasprotnih strani.

Delal je tudi v trženju in službah komunikacije z javnostjo kot pisatelj in urednik strokovnih novic, priročnikov in poročil. Bil je samostojni urednik in prevajalec knjig za več danskih založb. Od takrat je več kot 10 let delal na področju komuniciranja in trženja v danskem podjetju Brüel & Kjær. Leta 2018 ga je Dewesoft najel kot del marketinške ekipe, v kateri je skrbel za ustvarjanje zgodb. Skratka, skrbi, da svet spoznava podjetje in njegove zmožnosti.

Jana Petkovšek Štakul je novinarka in urednica časnika Finance. Ureja portal Agrobiznis.si s poudarkom na uvajanju visokih tehnologij v kmetijstvu in živilsko-predelovalni industriji. Poleg tega je odgovorna za izvedbo regionalnih poslovnih forumov, na katerih iščejo rešitve za najbolj pereče aktualne izzive v regiji, ter skrbi za izbor Najpodjetniška ideja, na kateri je bil prvi zmagovalec pred 18 leti trboveljski Dewesoft.

Svojo skoraj 30-letno novinarsko kariero je še kot študentka začela na teletekstu TV Slovenije,

se kalila v centralni redakciji dnevnoinformativnih oddaj TV Slovenija, bila urednica centralne redakcije časnika Republika ter se nato pridružila ekipi časnika Dnevnik. Od novinarka in urednice dopisništev ter redakcije Ljubljana je prišla na mesto urednice rubrike Zaposlitve&kariera ter Gazela. Krajši čas je delala tudi v medicinskem založništvu ter kot piarovka. Prav času enoletnega tesnejšega sodelovanja z Dewesoftom je s kolegom Carstnom Frederiksnom ustvarila zgodbo, ki odslikava Zasavje po zatonu rudarstva.

Prejšnji članek

Nov asfalt v Mlinšah